

การเสริมสร้างความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้วยโปรแกรมการปรึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการ
โดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐาน
THE ENHANCEMENT OF MARITAL SATISFACTION THROUGH THE INTEGRATED
COUPLE COUNSELING PROGRAM BASED ON STRATEGIC THEORY

อารีย์ กุศล¹ เพ็ญภา กุลนภาดล² และ วรากร ทรัพย์วิระปกรณ์³

Aree Kuson, Pennapha Koolnaphadol and Warakorn Supwirapakorn

Article History

Received: 07-06-2021; Revised: 30-07-2021; Accepted: 17-09-2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มี 2 ระยะ ระยะที่ 1 เพื่อพัฒนาแบบวัดความพึงพอใจในชีวิตสมรส และหาเกณฑ์ปกติของแบบวัดความพึงพอใจในชีวิตสมรส ระยะที่ 2 เพื่อพัฒนาโปรแกรมการปรึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความพึงพอใจในชีวิตสมรส และศึกษาผลของโปรแกรมการปรึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐาน เป็นการวิจัยเชิงทดลอง กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษา คือ คู่สมรสที่ได้ทำการจดทะเบียนสมรสถูกต้องตามกฎหมาย และใช้ชีวิตสมรสร่วมกันมากกว่า 4 ปี ขึ้นไป และมีคะแนน ความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำกว่าเกณฑ์ปกติในระดับปานกลางลงมาทั้งคู่ คือ มีคะแนนความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำกว่า 141 คะแนน (คะแนนเต็ม 200 คะแนน) คัดเลือกเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 10 คู่ และ กลุ่มควบคุม จำนวน 10 คู่ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบวัดความพึงพอใจ ในชีวิตสมรสและโปรแกรมการปรึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน สองทางแบบวัดซ้ำ (Two-way repeated measures ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) แบบวัดความพึงพอใจในชีวิตสมรสที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีจำนวน 40 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ .94
- 2) เกณฑ์ปกติของแบบวัดความพึงพอใจในชีวิตสมรสในรูปคะแนนที่ปกติ (Normalized T-score) ได้แก่ ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสน้อยที่สุด มีคะแนนน้อยกว่า 109 คะแนน ระดับน้อย 109-140 คะแนน ระดับปานกลาง 141-171 คะแนน

¹ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
Ph.D. (Candidate) in Counseling Psychology, Faculty of Education, Burapha University,
E-mail: aree@go.buu.ac.th *Corresponding author

² รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
Associate Professor, Ph.D., in Counseling Psychology, Faculty of Education, Burapha University

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
Assistant professor, Ph.D., in Counseling Psychology, Faculty of Education, Burapha University

ระดับมาก 172-189 คะแนน และระดับมากที่สุด มีคะแนนมากกว่าหรือเท่ากับ 190 คะแนน

3) โปรแกรมการปรึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธเป็นฐาน มีทั้งหมด 10 ครั้ง ครั้งละ 60-90 นาที

4) คู่สมรสที่ได้รับการปรึกษาด้วยโปรแกรมการปรึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธเป็นฐาน มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูงกว่าคู่สมรสกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ

5) คู่สมรสที่ได้รับการปรึกษาด้วยโปรแกรมการปรึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธเป็นฐาน มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในชีวิตสมรสในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล สูงขึ้นกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ทฤษฎีกลยุทธ; การปรึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการ; ความพึงพอใจในชีวิตสมรส

ABSTRACT

There were two phases of this research, First phase was developing a measure of marital satisfaction scale and determine the norms of the marital satisfaction measurement model. The second phase developed the integrated marriage counseling program based on strategic theory for the enhancing marital satisfaction and also studied the result of the program implemented. In this experimental research, the sample group used in the study were married couples who had registered their marriages, had been married for more than 4 years and both got the marital satisfaction score lower than norms at a moderate level, both had a marital satisfaction score of less than 141 (full score of 200), selected as the experimental group of 10 couples and control group of 10 couples. The tool used in this program was the marital satisfaction scale and integrated couple counseling program based on strategic theory. The data were analyzed by using Two-way repeated measures ANOVA.

The results of the research were as follows:

(1) The marital satisfaction scale developed by the researcher consisted of 40 items which reliability is .94

(2) Norms of the marital satisfaction scale in the form of a normalized T-score, i.e. the lowest level of marital satisfaction, with a score of fewer than 109 points; a low level of 109-141 points; a moderate level of 141-171 points; a high level of 172-189 points; and the highest level of a score greater than or equal to 190 points.

(3) The integrated marriage counseling program based on strategic theory was a total of 10 sessions, 60-90 minutes each time.

(4) Couples who were counseled with the integrated marriage counseling program based on strategic theory had higher marital satisfaction than the control group statistically significant at .05. And

(5) Couples who were counseled with the integrated marriage counseling program based on strategic theory had mean marital satisfaction for the post-trial period and the follow-up period was higher than the pre-trial period statistically significant at .05

Keywords: Strategic theory; Integrated couple counseling; Marital satisfaction

1. บทนำ

การใช้ชีวิตคู่ให้มีความสุข และครองคู่ในชีวิตสมรสให้ยาวนานนั้น เริ่มจากคู่สมรสต้องปรับตัวและร่วมมือกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม จึงจะทำให้คู่สมรสเกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน สร้างครอบครัวที่มีความสุขและใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างยาวนาน และสามารถช่วยลดผลกระทบที่มีต่อสังคมได้ (กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2559) จะเห็นได้ว่าชีวิตสมรส จึงเป็นความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดระหว่างคู่สมรส และเป็นชีวิตแห่งการปรับตัวเข้าหากันตลอดเวลา เพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและยืนยาว ซึ่งส่งผลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส สอดคล้องกับ Tavakon, et. al. (2017) มีมุมมองว่าความสำเร็จของการแต่งงาน คือการที่คู่สมรสครองรักกันได้ยาวนาน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจในชีวิตสมรส ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสุขและความมั่นคงในชีวิตสมรสของบุคคล ความพึงพอใจในชีวิตสมรส (Marital satisfaction) จึงเป็นพื้นฐานสำคัญของการใช้ชีวิตของคู่สมรส เป็นสิ่งที่สะท้อนถึงคุณภาพชีวิตสมรสของแต่ละครอบครัว บุคคลเมื่อเข้าสู่ชีวิตสมรสย่อมมีความคาดหวังและปรารถนาให้ชีวิตสมรสประสบแต่ความสุขและสมหวัง อันจะนำไปสู่ความมั่นคงของครอบครัว และทำให้สมาชิกในครอบครัวมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี หากความพึงพอใจในชีวิตสมรส ลดลงอาจทำให้เกิดความแตกแยก ที่นำไปสู่ความล้มเหลวของการครองชีวิตคู่ได้ในภายหลัง (วิไลวรรณ รังสรัย, 2559) ดังนั้น คู่สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรส จะทำให้ครอบครัวมีสมรรถนะ ในการจัดการกับวิกฤตการณ์ในครอบครัว เกิดครอบครัวที่มีคุณภาพ มีวิธีการในการแก้ปัญหาหรือกอบกู้สถานการณ์ที่วิกฤต ให้กลับสู่สภาพที่ดีเช่นเดิมได้ ถือเป็นการวางรากฐานที่เป็นปึกแผ่น มั่นคงในสังคม ซึ่งจะช่วยสกัดกั้นและป้องกันปัญหาสังคมได้

ผู้วิจัยได้ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคู่สมรสจากฐาน ข้อมูลในประเทศไทย ยังไม่พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้การปรึกษา หรือเสริมสร้างความพึงพอใจในชีวิตสมรสให้กับคู่สมรส ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ร่วมกับตัวแปรทางจิตวิทยาอื่น ๆ เช่น กอบกุล พิชัยณรงค์ (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความเท่าเทียมในบทบาททางเพศ การสื่อสารในครอบครัว และความพึงพอใจชีวิตสมรส ของอาสาสมัครสาธารณสุข อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี และ วิไลวรรณ รังสรัย (2559) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความซื่อสัตย์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นต้น จะเห็นได้ว่างานวิจัยในระยะหลังให้ความสำคัญกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส ที่มีผลต่อความสัมพันธ์ ในการใช้ชีวิตร่วมกันของคู่สมรส ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นพื้นฐานของความสุขในชีวิตสมรส ความมั่นคงในชีวิตสมรส และก่อให้เกิดคุณภาพชีวิตสมรสที่ดี ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงประโยชน์ของการให้การปรึกษาคู่สมรสว่าเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถช่วยเสริมสร้างความพึงพอใจในชีวิตสมรสให้กับคู่สมรสได้ ทำให้คู่สมรสใช้ชีวิต ร่วมกันได้อย่างยาวนานขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะเสริมสร้างความพึงพอใจในชีวิตสมรสให้กับคู่สมรส โดยเริ่มจากการพัฒนา แบบวัดความพึงพอใจในชีวิตสมรส ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน เนื่องจากปัจจุบันยังไม่พบการสร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบวัดความพึงพอใจในชีวิตสมรสในประเทศไทย ประกอบกับ แบบวัดความพึงพอใจในชีวิตสมรสที่สร้างขึ้น มีความสอดคล้อง กับบริบทของสังคมไทย จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาโปรแกรม การให้การปรึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความพึงพอใจ ในชีวิตสมรสให้กับคู่สมรส ซึ่งจะทำให้คู่สมรสมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสเพิ่มขึ้น ด้วยการให้การปรึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการนั้น จะช่วยให้ผู้รับการปรึกษาเกิดการเชื่อมโยงความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของผู้รับการปรึกษา จนเกิดความเข้าใจในเรื่องราวต่าง ๆ ของตนเอง รวมทั้งกระจ่างในความคิด ทำให้ผู้รับการปรึกษาสามารถแก้ไขปัญหา รวมทั้งพัฒนาตนเองได้ (Corey, 2015) สอดคล้องกับ อุมพร ตรังคมบัติ (2556) ที่กล่าวถึงการให้การปรึกษาในศตวรรษที่ 21 ว่าสิ่งที่ควรตระหนัก ถึงคือ “ความจริง” ไม่ได้มีเพียง “หนึ่งเดียว” ไม่มีทฤษฎีใดที่ “สมบูรณ์พอ” ที่จะอธิบายความซับซ้อนของมนุษย์ แต่ละแนวคิด ทฤษฎีมีทั้งจุดอ่อนและจุดแข็ง จึงทำให้รูปแบบการให้การปรึกษา ในปัจจุบันเป็นแบบบูรณาการ นอกจากนี้สอดคล้องกับ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2554) ที่กล่าวว่ากระบวนการการปรึกษาเป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้ให้การปรึกษาต้องมีการพิจารณา เทคนิคและทฤษฎีที่มีความเหมาะสมกับผู้รับการปรึกษา ดังนั้นการให้การปรึกษาคู่สมรสในปัจจุบัน จึงเป็นรูปแบบการบูรณาการแนวคิดทฤษฎีและเทคนิคการให้การปรึกษาซึ่งจะทำให้การช่วยเหลือในด้านการปรึกษาคู่สมรสประสบความสำเร็จ

และเป็นการแสดงถึงความพยายามในการช่วยเหลือคู่สมรสอย่างตรงสาเหตุ และเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (Lebow, 2003) ผู้วิจัยได้เลือกใช้การให้การปรึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการทฤษฎีและเทคนิค (Assimilate integrative counseling) โดยมีแนวคิดการปรึกษารอบครัวทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐาน เนื่องจากการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีกลยุทธ์ เป็นทฤษฎีที่มีความเหมาะสมในการเสริมสร้างความพึงพอใจในชีวิตสมรส มีแนวคิดในการแก้ปัญหา ที่เป็นปัจจุบัน มีประสิทธิภาพในการจัดการความขัดแย้งในคู่สมรส มีลักษณะที่กระชับและตรงประเด็น ให้ความสำคัญต่อรูปแบบการสื่อสารที่เป็นปัจจุบัน และการแก้ไขปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ใน ปัจจุบัน (เพ็ญนภา กลุณภค, 2560) สอดคล้องกับ Goldenberg and Goldenberg (2008) ที่กล่าวถึงการปรึกษารอบครัวทฤษฎี กลยุทธ์ว่าเป็นวิธีหนึ่งที่มีประสิทธิภาพในการจัดการความขัดแย้ง ในคู่สมรส วิธีการนี้มีเป้าหมายในการลดหรือกำจัดพฤติกรรมหรือปัญหาของคู่สมรสที่มีในปัจจุบัน โดยจะไม่เน้นที่ความหมาย ของพฤติกรรมหรือต้นกำเนิดของปัญหาเหล่านั้น นักการปรึกษา ครอบครัวตามแนวทฤษฎีกลยุทธ์นี้ จะมีการชี้แนะให้คู่สมรสเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม มีความสั้น กระชับ และตรงประเด็น เน้นการแก้ไขปัญหาครอบครัว ในรูปแบบของการสื่อสาร เพื่อให้ ครอบครัวได้มีทางเลือกในการปฏิบัติแทนที่วิธีการเดิมที่ซ้ำซากไม่ได้ผล ซึ่งจะช่วยลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนา แบบวัดความพึงพอใจในชีวิตสมรสที่มีคุณภาพและมาตรฐานและสร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบวัดความพึงพอใจในชีวิตสมรส และพัฒนาโปรแกรมการปรึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการ โดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความพึงพอใจในชีวิตสมรสให้กับคู่สมรส ซึ่งจะส่งผลให้คู่สมรสมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสเพิ่มขึ้น มีชีวิตสมรสที่เป็นไปอย่างราบรื่นและมีความสุข มีความมั่นคงในชีวิตสมรส และมีคุณภาพชีวิตภายในครอบครัวที่ดีขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ของการวิจัย ดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาความพึงพอใจในชีวิตสมรส

1. เพื่อพัฒนาแบบวัดความพึงพอใจในชีวิตสมรส
2. หาเกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบวัดความพึงพอใจในชีวิตสมรส

การวิจัยระยะที่ 2 การศึกษาผลของโปรแกรมการปรึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐาน

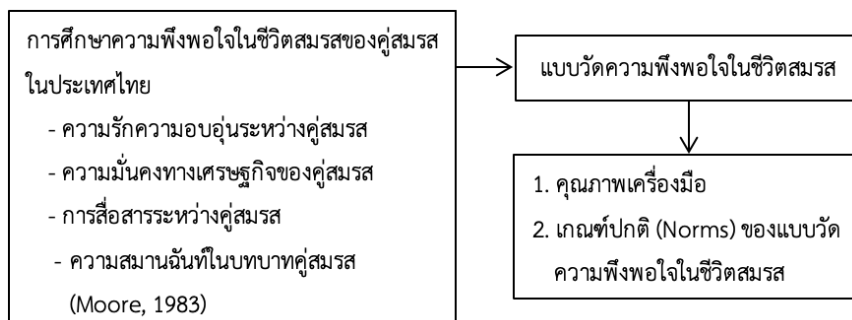
1. เพื่อพัฒนาโปรแกรมการปรึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการ โดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความพึงพอใจในชีวิตสมรส
2. เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการปรึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐาน ที่มีต่อความพึงพอใจ ในชีวิตสมรสในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลองและระยะติดตามผลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาความพึงพอใจในชีวิตสมรส

ภาพที่ 1

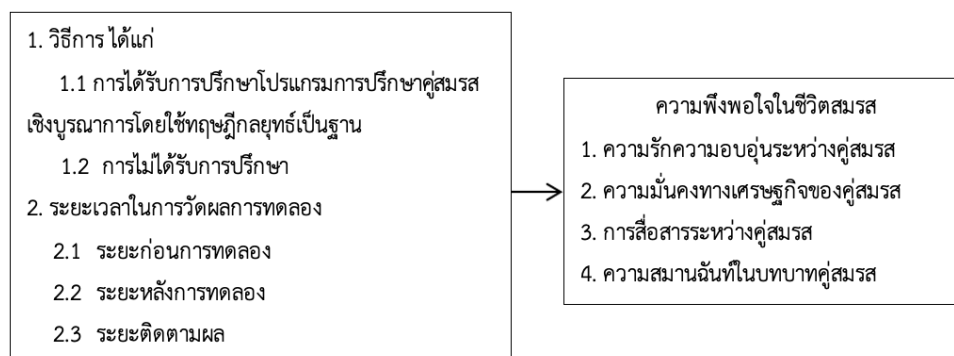
กรอบแนวคิดการศึกษาความพึงพอใจในชีวิตสมรส

กรอบแนวคิดในการวิจัยระยะที่ 2 การศึกษาผลของโปรแกรมการปรึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐาน

ภาพที่ 2

กรอบแนวคิดการศึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐาน

4. ระเบียบวิธีวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาความพึงพอใจในชีวิตสมรส

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ คู่สมรสที่จดทะเบียนสมรสถูกต้องตามกฎหมาย และใช้ชีวิตสมรสร่วมกันมากกว่า 4 ปี ขึ้นไป รวมจำนวน 43,549 คู่ เนื่องจากไม่มีการเก็บข้อมูลคู่สมรสที่ใช้ชีวิตร่วมกันมากกว่า 4 ปีขึ้นไป จึงไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ผู้วิจัย จึงใช้ข้อมูลการจดทะเบียนสมรสจำแนกตามภูมิภาค และจังหวัด ในปี พ.ศ. 2559 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (กรมการปกครอง, 2563) ซึ่งเป็นจำนวนคู่สมรสที่จดทะเบียนสมรสถูกต้องตามกฎหมาย และประมาณการได้ว่าใช้ชีวิตสมรสร่วมกันมากกว่า 4 ปีขึ้นไป

กลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่างในระยะที่ 1 ในการพัฒนาแบบวัด ความพึงพอใจในชีวิตสมรสและการหาเกณฑ์ปกติ (Norms) ผู้วิจัย ใช้ การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multiple-Stage Random Sampling) โดยกำหนดขนาดของ กลุ่มตัวอย่างจากการเทียบตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) จำนวนประชากร คือ 43,549 คู่ (87,098 คน) ได้ขนาดของ กลุ่มตัวอย่าง คือ 380 คู่ (760 คน) และเพื่อป้องกันการสูญหาย ของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คือ 400 คู่ (800 คน) มีรายละเอียดขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) ผู้วิจัยแบ่งประชากรทั้งหมดตามภูมิภาค ออกเป็น 4 ภาค ได้แก่ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้

2) ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มจังหวัดโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับสลากจากทั้งหมด 4 ภาค ได้จำนวนทั้งสิ้น 8 จังหวัด และแบ่งสัดส่วนตามจำนวนประชากร กลุ่มตัวอย่าง ของแต่ละจังหวัด โดยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2553) ได้ผล การแบ่งสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ภาคกลาง สุ่มได้ จังหวัด ชลบุรี (146 คู่) และจังหวัดกาญจนบุรี (28 คู่) ภาคเหนือสุ่มได้ จังหวัดลำปาง (27 คู่) และจังหวัดนครสวรรค์ (34 คู่) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สุ่มได้จังหวัดยโสธร (17 คู่) และจังหวัดขอนแก่น (67 คู่) ภาคใต้ สุ่มได้จังหวัดสงขลา (59 คู่) และจังหวัดตรัง (22 คู่)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในระยะที่ 1 ได้แก่ แบบวัดความพึงพอใจในชีวิตสมรส

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการและเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในระยะที่ 1 ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลในระยะที่ 1 โดยผู้วิจัยดำเนินการติดต่อประสานงานกับฝ่ายประชาสัมพันธ์ขององค์การบริหาร

ส่วนจังหวัดในแต่ละจังหวัด ที่ผู้วิจัยทำการสุ่มอย่างง่ายจาก 4 ภาค จำนวน 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัด ลำปาง จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดยโสธร จังหวัดขอนแก่น จังหวัด สงขลาและจังหวัดตรัง ในการขอความอนุเคราะห์ ประชาสัมพันธ์ การเก็บข้อมูลวิจัย

2. ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ให้ฝ่ายประชาสัมพันธ์ของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดในจังหวัดต่าง ๆ นำใบประชาสัมพันธ์ ที่มี Link และ QR Code ของแบบวัดความพึงพอใจในชีวิตสมรส ประชาสัมพันธ์ให้กับผู้ที่สนใจเข้าร่วมตอบแบบวัด เพื่อดำเนินการ เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง หาความเชื่อมั่นของแบบวัดและวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน

ระยะที่ 2 การศึกษาผลของโปรแกรมการปรึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธเป็นฐาน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ คู่สมรสที่จดทะเบียนสมรสถูกต้องตาม กฎหมาย และใช้ชีวิตสมรสร่วมกันมากกว่า 4 ปีขึ้นไป และพักอาศัยอยู่ในเขตจังหวัดชลบุรี

กลุ่มตัวอย่าง คือ คู่สมรสที่ได้ทำการจดทะเบียนสมรส ถูกต้องตามกฎหมาย และพักอาศัยอยู่ในเขตจังหวัดชลบุรี ผู้วิจัย เลือกแบบเจาะจง (Purposive or Judgmental Sampling) เนื่องจากจังหวัดชลบุรีมีข้อมูลสถิติการหย่าร้างมากที่สุดใน 4 ภาค จำนวน 6,228 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, กรมการปกครอง, 2563) และเป็นคู่สมรสที่มีคะแนนความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ (Norms) ในระดับปานกลางลงมาทั้งคู่ คือมีคะแนน ความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำกว่า 141 คะแนน โดยพิจารณาคัดเลือกกลุ่ม

ตัวอย่าง จำนวน 20 คู่ ผู้วิจัยใช้การสุ่มเข้ากลุ่ม (Random Assignment) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคู่สมรส ที่สมัครใจในการเข้าร่วม
รับการศึกษาด้วยโปรแกรมการศึกษา คู่สมรสเชิงบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐาน จำนวน 20 คน (10 คู่) เป็นกลุ่มทดลอง
และจำนวน 20 คน (10 คู่) เป็นกลุ่มควบคุม โดยคัดเลือกคู่สมรสที่มีความพร้อมและมีความสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในระยะที่ 2 ได้แก่ โปรแกรมการศึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐาน

การรวบรวมข้อมูล

การศึกษาผลของโปรแกรมการศึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการ โดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐาน แบ่งการทดลองออกเป็น 3 ระยะ คือ

1. ระยะก่อนการทดลองและระยะทดลอง

1.1 ผู้วิจัยให้ผู้สนใจเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐาน ทำแบบวัดความพึง
พอใจในชีวิตสมรสที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จำนวน 40 ข้อ โดยใช้ กรอบแนวคิดของ Moore (1983) ใช้เวลาในการตอบแบบวัดประมาณ
15-20 นาที เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pre-test) และคัดเลือกคะแนนของอาสาสมัครที่มีคะแนนความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำ
กว่าค่าเกณฑ์ปกติ (Norms) ในระดับปานกลาง ลงมาทั้งคู่ คือ มีคะแนนความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำกว่า 141 คะแนน

1.2 ผู้วิจัยใช้การสุ่มเข้ากลุ่ม โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นคู่สมรสที่สมัครใจในการเข้าร่วมการศึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการ
เพื่อเสริมสร้างความพึงพอใจในชีวิตสมรส จำนวน 20 คน (10 คู่) เป็นกลุ่มทดลอง และจำนวน 20 คน (10 คู่) เป็นกลุ่มควบคุม โดย
คัดเลือกคู่สมรสที่มีความพร้อมและมีความสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย

1.3 ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการให้การศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลอง ด้วยโปรแกรมการศึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการ
โดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐาน ให้การศึกษาคู่สมรสเป็นรายคู่ จำนวน 10 ครั้ง ในแต่ละครั้งใช้เวลา 60-90 นาที

2. ระยะหลังการทดลอง

หลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการให้การศึกษาด้วยโปรแกรมการศึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์ เป็นฐาน ผู้
วิจัยดำเนินการวัดระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของคู่สมรสที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเป็นคะแนนหลังการทดลอง (Post-test)

3. ระยะติดตามผล หลังการทดลอง 1 เดือน

ผู้วิจัยดำเนินการวัดระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส ของคู่สมรสที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ภายหลังการได้รับการศึกษาด้วยโปรแกรม
การศึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐานครบถ้วนไปแล้ว 1 เดือน เพื่อเป็นคะแนนการติดตามผล (Follow Up)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยระยะที่ 2 ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เปรียบเทียบ ความแตกต่างความพึงพอใจในชีวิตสมรสในภาพรวม ระหว่างกลุ่ม
ทดลองและกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และการติดตามผล โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางแบบ
วัดซ้ำ (Two-way repeated measures ANOVA)

5. ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาความพึงพอใจในชีวิตสมรส

1. ผลการพัฒนาแบบวัดความพึงพอใจในชีวิตสมรสแบบวัดความพึงพอใจในชีวิตสมรส จำนวน 40 ข้อ ผ่านการพิจารณา จาก
ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นผู้พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถาม กับนิยามในแต่ละด้านเป็นรายข้อ และให้คะแนนความเที่ยงตรง ตาม
เนื้อหาของแบบวัดที่สร้างขึ้น ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item objective
congruence: IOC) ระหว่างข้อคำถามกับนิยาม เชิงปฏิบัติการ โดยแบบวัดความพึงพอใจในชีวิตสมรสทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้อง
ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item Discrimination) มากกว่า .20 ขึ้นไป และมีค่า ความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ

.94 แบบวัดความพึงพอใจในชีวิตสมรส ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ แบบวัด ได้แก่ จังหวัด เพศ อายุ ระยะเวลาการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และจำนวนบุตร ซึ่งเป็นลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจในชีวิตสมรส เป็นการประเมิน ระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส จำนวน 40 ข้อ โดยผู้วิจัยได้พัฒนาตามกรอบแนวคิดองค์ประกอบความพึงพอใจ ในชีวิตสมรสของ Moore (1983) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความรักความอบอุ่นระหว่างคู่สมรส (Love) จำนวน 10 ข้อ 2) ความมั่นคงทางเศรษฐกิจของคู่สมรส (Economic security) จำนวน 10 ข้อ 3) การสื่อสารระหว่างคู่สมรส (Communication) จำนวน 10 ข้อ 4) ความสมานฉันท์ในบทบาทคู่สมรส (Role fit) จำนวน 10 ข้อ

2. ผลการหาเกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบวัดความพึงพอใจในชีวิตสมรสในรูปคะแนนที่ปกติ (Normalized T-score) เพื่อได้เกณฑ์ปกติคะแนนความพึงพอใจในชีวิตสมรส ดังนี้

ตารางที่ 1

เกณฑ์ปกติคะแนนความพึงพอใจในชีวิตสมรส จำแนกรายบุคคล (n=800)

ระดับความพึงพอใจ ในชีวิตสมรส	คะแนนดิบ	PR	Normalized T- score	Z-score	T-score
น้อยที่สุด	<109	<3.25	<32	<-2.02	<29.81
น้อย	<141	<26.19	<44	<-0.64	<43.63
ปานกลาง	<172	<72.06	<56	<0.70	<57.03
มาก	<190	<96.69	<68	<1.48	<64.81
มากที่สุด	<196	<99.88	<80	<1.74	<67.40

จากตารางที่ 1 อธิบายได้ว่า เกณฑ์ปกติคะแนนความพึงพอใจในชีวิตสมรส จำแนกรายบุคคล แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้ ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสน้อยที่สุด มีคะแนนดิบน้อยกว่า 109 คะแนน ค่า Percentile น้อยกว่า 3.25 ค่า Normalized T-score น้อยกว่า 32 ค่า Z-score น้อยกว่า -2.02 และ ค่า T-score น้อยกว่า 29.81 ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสน้อย มีคะแนนดิบ คือ 109-140 คะแนน ค่า Percentile คือ 3.25-26.18 ค่า Normalized T-score คือ 32-43 ค่า Z-score คือ -2.02-0.63 และ ค่า T-score คือ 29.81-43.62 ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสปานกลาง มีคะแนนดิบ คือ 141-171 คะแนน ค่า Percentile คือ 26.19-72.05 ค่า Normalized T-score คือ 44-55 ค่า Z-score คือ -0.64-0.69 และ ค่า T-score คือ 43.63-57.02 ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสมาก มีคะแนนดิบ คือ 172-189 คะแนน ค่า Percentile คือ 72.06-96.68 ค่า Normalized T-score คือ 56-67 ค่า Z-score คือ 0.70-1.47 และ ค่า T-score คือ 57.03-64.80 และ ระดับ ความพึงพอใจในชีวิตสมรสมากที่สุด มีคะแนนดิบ คือ 190-195 คะแนน ค่า Percentile คือ 96.69-99.87 ค่า Normalized T-score คือ 68-79 ค่า Z-score คือ 1.48-1.73 และ ค่า T-score คือ 64.81-67.39

ระยะที่ 2 การศึกษาผลของโปรแกรมการศึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐาน

1. ผลการพัฒนาโปรแกรมการศึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการ โดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐาน

ผู้วิจัยได้พัฒนาโปรแกรมการศึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการ โดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐาน ร่วมกับการบูรณาการเทคนิคของ

ทฤษฎีการให้การปรึกษา (Assimilate integrative counseling) ที่มีลักษณะคล้ายกันหรือมีความสอดคล้องกับปัญหามาใช้ร่วมกันในการให้การปรึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการปรึกษา ผู้วิจัยเลือกใช้เทคนิคของทฤษฎีการปรึกษารอบครัว จำนวน 3 ทฤษฎี ได้แก่ เทคนิคของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม เทคนิคของทฤษฎีเชื่อมโยงระหว่างรุ่น และเทคนิคของทฤษฎีเน้นทางอกระยะสั้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับการเสริมสร้างความพึงพอใจในชีวิตสมรส โดยพัฒนาให้มีความครอบคลุมถึงองค์ประกอบของความพึงพอใจในชีวิตสมรสทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรัก ความอบอุ่นระหว่างคู่สมรส ความมั่นคงทางเศรษฐกิจของคู่สมรส การสื่อสารระหว่างคู่สมรส และความสมานฉันท์ในบทบาทคู่สมรส (Moore, 1983) ผู้วิจัยได้นำโปรแกรมการปรึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐานที่พัฒนาขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) พิจารณาถึงความสอดคล้องเหมาะสมด้านวัตถุประสงค์ การเลือกใช้ ทฤษฎี เทคนิค กระบวนการและขั้นตอนการปรึกษา ความถูกต้อง ของภาษาที่ใช้ในโปรแกรมการให้การปรึกษา และการประเมินผล ในรูปแบบการให้การปรึกษา และได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำไปใช้ในการเสริมสร้างความพึงพอใจในชีวิตสมรสกับกลุ่มตัวอย่าง โปรแกรมการปรึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐาน ให้การปรึกษาคู่สมรสเป็นรายคู่ จำนวน 10 ครั้ง ครั้งละ 60-90 นาที ดังแสดงต่อไปนี้

ครั้งที่ 1 เรื่อง ปฐมนิเทศและสร้างสัมพันธภาพ

ครั้งที่ 2 เรื่อง รักษาสัมพันธภาพและสำรวจความพึงพอใจในชีวิตสมรส

ครั้งที่ 3 เรื่อง มุมมองใหม่ในการพัฒนาความรัก ความอบอุ่นระหว่างคู่สมรส

ครั้งที่ 4 เรื่อง สานสัมพันธ์ความห่วงใย ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

ครั้งที่ 5 เรื่อง การปรับพฤติกรรมเพื่อความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจและการเงินของคู่สมรส

ครั้งที่ 6 เรื่อง การเสริมสร้างการสื่อสารทางวาจาระหว่างคู่สมรส

ครั้งที่ 7 เรื่อง การเสริมสร้างการสื่อสารด้านพฤติกรรม ระหว่างคู่สมรส

ครั้งที่ 8 เรื่อง การจัดการบทบาทหน้าที่ของคู่สมรส

ครั้งที่ 9 เรื่อง การพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส

ครั้งที่ 10 เรื่อง ยุติการให้การปรึกษา

2. ผลของโปรแกรมการปรึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐาน

ในการศึกษาผลของโปรแกรมการปรึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐาน มีผลการวิจัยโดยภาพรวมดังตารางที่ 2 ต่อไปนี้

ตารางที่ 2

คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยภาพรวมของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม
ในระย่ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และการติดตามผล (n=40)

กลุ่มตัวอย่าง	ระยะ	$\bar{X}$	SD
กลุ่มทดลอง (n = 20)	ก่อนการทดลอง	121.45	11.87
	หลังการทดลอง	177.35	2.43
	การติดตามผล	179.55	3.19
กลุ่มควบคุม (n = 20)	ก่อนการทดลอง	122.45	12.80
	หลังการทดลอง	125.50	10.44
	การติดตามผล	126.05	8.80

จากตารางที่ 2 สรุปได้ว่าคู่สมรสกลุ่มทดลองที่ได้รับการศึกษาด้วยโปรแกรมการศึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจในชีวิตสมรส โดยภาพรวมสูงกว่าคู่สมรสกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการศึกษาด้วยโปรแกรมการศึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์ เป็นฐานในระยะหลังการทดลองและระยะติดตาม

ตารางที่ 3

คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจในชีวิตสมรสแบบรายด้าน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
ในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และการติดตามผล (n=40)

ความพึงพอใจในชีวิตสมรส	ระยะ การทดลอง	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
ด้านความรักความอบอุ่นระหว่าง คู่สมรส	ก่อนการทดลอง	29.60	4.36	30.35	5.43
	หลังการทดลอง	45.75	1.07	31.35	4.68
	การติดตามผล	46.70	0.98	31.30	4.23
ด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจของ คู่สมรส	ก่อนการทดลอง	33.40	4.11	33.15	6.60
	หลังการทดลอง	42.15	2.37	33.80	5.63
	การติดตามผล	42.25	2.34	34.05	5.06
ด้านการสื่อสารระหว่างคู่สมรส	ก่อนการทดลอง	28.85	3.99	30.30	4.62
	หลังการทดลอง	44.75	1.55	30.80	3.86
	การติดตามผล	45.30	1.63	31.00	3.13
ด้านความสมานฉันท์ในบทบาท คู่สมรส	ก่อนการทดลอง	29.60	4.56	28.65	4.03
	หลังการทดลอง	44.70	1.42	29.55	3.49
	การติดตามผล	45.30	1.49	29.70	3.25

จากตารางที่ 3 สรุปได้ว่าคู่สมรสกลุ่มทดลองที่ได้รับการศึกษาด้วยโปรแกรมการศึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐาน ในระยะหลังการทดลองและติดตามผล มีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจในชีวิตสมรสแบบรายด้านสูงขึ้นทุกด้าน โดยเพิ่มสูงกว่าคู่สมรสกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการศึกษา ด้วยโปรแกรมการศึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการ โดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐานในทุกด้าน

ตารางที่ 4

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยภาพรวม ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระหว่างก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และการติดตามผล ($n = 40$)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม					
วิธีการทดลอง	36296.41	1	36296.41	178.84*	.000
ความคลาดเคลื่อน	7712.18	38	202.95		
ภายในกลุ่ม					
ช่วงเวลา	24298.52	1.11	21880.76	480.12*	.000
ช่วงเวลา x วิธีการทดลอง	19220.32	1.11	17307.85	370.78*	.000
ความคลาดเคลื่อน	1923.17	42.29	45.57		

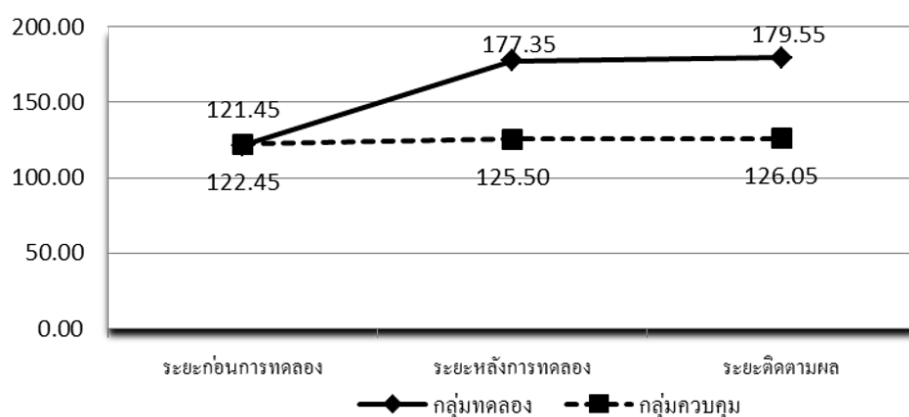
* $p < .05$

จากตารางที่ 4 สรุปได้ว่าคู่สมรสกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาด้วยโปรแกรมการปรึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการโดยใช้ ทัศนคติ กลยุทธ์เป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจในชีวิตสมรส โดยภาพรวมในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลสูงขึ้นกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาผลของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน (Interaction) ระหว่างกลุ่มทดลองและช่วงเวลาในการทดลอง พบว่าความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยภาพรวมมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่ากลุ่มทดลองมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูงขึ้นในระยะหลังการทดลองและมีความคงทนของพฤติกรรมไปจนถึงระยะติดตามผล ผู้วิจัยจึงนำเสนอแผนภาพ ของการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และการติดตามผลของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 3

การเปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยภาพรวม ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระหว่างก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และการติดตามผล

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าคู่สมรสที่ได้รับการปรึกษาด้วยโปรแกรมการปรึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐาน มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูงขึ้น และมีความคงทนของพฤติกรรมไปจนถึงระยะการติดตามผล และเมื่อเปรียบเทียบ ความพึงพอใจในชีวิตสมรสของคู่สมรสกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และการติดตามผล สรุปผลได้ว่าคู่สมรสที่ได้รับการปรึกษาด้วยโปรแกรมการปรึกษา คู่สมรสเชิงบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐาน มีความพึงพอใจ ในชีวิตสมรสสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. อภิปรายผล

ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลตามระยะการวิจัย เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาความพึงพอใจในชีวิตสมรส

1. แบบวัดความพึงพอใจในชีวิตสมรส ผู้วิจัยได้พัฒนา ตามกรอบแนวคิดของ Moore (1983) ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านความรักความอบอุ่นระหว่างคู่สมรส ด้านความมั่นคง ทางเศรษฐกิจของคู่สมรส ด้านการสื่อสารระหว่างคู่สมรส และด้านความสมานฉันท์ในบทบาทคู่สมรส ทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป และมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อมากกว่า .20 ขึ้นไป ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความพึงพอใจในชีวิตสมรสทั้งฉบับ เท่ากับ .94 สอดคล้องกับเกณฑ์ยอมรับค่าของสัมประสิทธิ์อัลฟา ของครอนบาคที่มากกว่า .7 ซึ่งถือว่าแบบสอวัดชุดนี้ยอมรับได้ (Cronbach, 1990) แสดงให้เห็นว่าแบบวัดความพึงพอใจในชีวิต สมรสเป็นเครื่องมือที่สามารถวัด หรือประเมินได้ตรงตามทฤษฎี ที่ใช้ในการสร้างเครื่องมือ จึงทำให้แบบวัดความพึงพอใจในชีวิต สมรสฉบับนี้ มีความเหมาะสมและครอบคลุมตามเนื้อหาที่มุ่งวัด

2. เกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบวัดความพึงพอใจในชีวิตสมรส ผู้วิจัยใช้การแบ่งระดับในรูปคะแนนที่ปกติ (Normalized T-score) และจำแนกตามคะแนนสเตโน (Stanine Norm) ได้ 5 ระดับ คือ ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสที่น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มากและมากที่สุด ซึ่งมีความสอดคล้องกับ McNabb (2008) ที่กล่าวว่าคะแนนสเตโน เป็นคะแนนมาตรฐานที่มีคะแนนอยู่ระหว่าง 1 ถึง 9 แปลงรูปมาจากคะแนนดิบที่มีการกระจายเป็นโค้งปกติ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยสามารถแปลผลและบอกได้ว่าคู่สมรสมีระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสเป็นอย่างไร เมื่อเทียบกับคู่สมรสคู่อื่น ๆ เกณฑ์ปกติของแบบวัดความพึงพอใจ ในชีวิตสมรสที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จึงมีความสอดคล้องและเป็นไปตามหลักเกณฑ์ทางสถิติที่กำหนด สอดคล้องกับ นิศากร เจริญดี (2561) ได้สร้างเกณฑ์ปกติวิสัยระดับชาติของมาตรวัดความสุข ในการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษา โดยนำคะแนนดิบที่ได้จาก การทดสอบกับนักเรียน 2,782 คน มาแปลงเป็นคะแนนที่ปกติ (Normalized t-score) และเปอร์เซ็นต์ไทล์ (Percentile) พบว่า ผลของการสร้างเกณฑ์ปกติ ของมาตรวัดความสุขในการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษา มีคะแนนที่ปกติ ตั้งแต่ 25-77 และเปอร์เซ็นต์ไทล์ ตั้งแต่ 0.52-99.62 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการสร้างเกณฑ์ปกติ โดยแปลงคะแนนดิบให้เป็นคะแนนมาตรฐานมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการนำคะแนนมาเปรียบเทียบกัน ซึ่งจะ แสดงได้ว่าคะแนนของบุคคลอยู่ในตำแหน่งใดของกลุ่ม และสามารถอ้างอิงไปถึงเกณฑ์ปกติเดียวกันหรือใกล้เคียงกันได้ (สุวิมล ติรภานนท์, 2553)

ระยะที่ 2 การศึกษาผลของโปรแกรมการปรึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐาน

1. โปรแกรมการปรึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐาน ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นในรูปแบบการบูรณาการ ทฤษฎีและเทคนิค (Assimilate integrative counseling) ซึ่งปัจจุบันได้รับความนิยมจากผู้ให้การศึกษาครอบครัวหรือนักบำบัดครอบครัวอย่างแพร่หลาย มีความเหมาะสมต่อการนำมา ใช้ในการให้การปรึกษาคู่สมรส เพื่อเสริมสร้างความพึงพอใจในชีวิตสมรส ทำให้การปรึกษาคู่สมรสมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จในการให้การปรึกษา ซึ่งสอดคล้องกับลีโบว (Lebow, 2003) ที่กล่าวว่ารูปแบบการบูรณาการแนวคิดทฤษฎีและเทคนิค การให้การปรึกษาคู่สมรสนั้น จะช่วยให้คู่สมรสประสบความสำเร็จ และเป็นการแสดงถึงความพยายาม ในการช่วยเหลือคู่สมรสอย่างตรงสาเหตุ และเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

โปรแกรมการศึกษาคูสมรสเชิงบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐาน ผู้วิจัยเลือกใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐาน ซึ่งเป็นทฤษฎีที่มีประสิทธิภาพในการจัดการความขัดแย้งในคูสมรส มีลักษณะ ที่กระชับหรือเป็นแบบสั้น ตรงประเด็น (Brief therapy) และยังให้ความสำคัญต่อรูปแบบการสื่อสารที่เป็นปัจจุบัน โดยเชื่อว่า การสื่อสาร เป็นเครื่องมือให้เห็นธรรมชาติของสัมพันธภาพของ

คูสมรส เป้าหมายของการให้การปรึกษา คือ การแก้ไขปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในครอบครัว (เพ็ญญา กลอนภาตล, 2560) และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการปรึกษา ผู้วิจัยได้นำเทคนิคของทฤษฎีการให้การปรึกษาที่มีลักษณะคล้ายกันหรือมีความสอดคล้องกับปัญหามาบูรณาการร่วมกันในการให้การปรึกษา ผู้วิจัยใช้เทคนิคของทฤษฎีการปรึกษารอบครัว จำนวน 3 ทฤษฎี ได้แก่ เทคนิคของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม เทคนิคของทฤษฎีเชื่อมโยงระหว่างรุ่น และเทคนิคของทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นมาบูรณาการในการปรึกษา ซึ่งช่วยให้คูสมรสเกิดการเชื่อมโยงความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรม จนเกิดความเข้าใจในเรื่องราว ต่าง ๆ ของตนเอง ทำให้คูสมรสสามารถแก้ไขปัญหา รวมทั้งพัฒนาตนเองได้

2. ผลของโปรแกรมการศึกษาคูสมรสเชิงบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐาน อภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ในระยะก่อนการทดลอง คูสมรสกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจในชีวิตสมรสใกล้เคียงกัน เนื่องจากยังไม่ได้รับการปรึกษาด้วยโปรแกรมการปรึกษา คูสมรสเชิงบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐาน เมื่อคูสมรสกลุ่มทดลองได้รับการปรึกษาด้วยโปรแกรมการศึกษาคูสมรสเชิงบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐาน ทำให้ระยะหลังการทดลองและการติดตามผล คูสมรสกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย ความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูงกว่ากลุ่มควบคุม

2.2 คูสมรสที่ได้รับการปรึกษาด้วยโปรแกรมการปรึกษา คูสมรสเชิงบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐาน โดยภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจในชีวิตสมรส ในระยะหลังการทดลอง และระยะการติดตามผล สูงขึ้นกว่าก่อนการได้รับการปรึกษาด้วยโปรแกรมการศึกษาคูสมรสเชิงบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์ เป็นฐาน แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมการศึกษาคูสมรสเชิงบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐาน ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการให้การปรึกษา จำนวน 10 ครั้ง ระยะเวลาครั้งละ 60-90 นาที สามารถช่วยเสริม สร้างความพึงพอใจในชีวิตสมรส ให้กับคูสมรสได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นให้คูสมรสกลุ่มทดลอง ได้ทำความเข้าใจในความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่เกิดขึ้นของตนเองและคูสมรส ทำให้ คูสมรสเข้าใจความคิด ความรู้สึกของกันและกัน มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน คิดเห็นสอดคล้องกัน และมีการพัฒนาการสื่อสารที่เหมาะสมทำให้คูสมรส มีความสุขและสามารถใช้ชีวิตสมรสร่วมกันได้ยาวนาน ซึ่งจะเห็น ได้จากผลการวิจัยที่พบว่า คูสมรสกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจในชีวิตสมรสในระยะหลังการทดลองสูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการปรึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของรพีพงศ์ ยิ่งวรารสวัสดิ์ (2558) ที่ได้ศึกษารูปแบบการให้การปรึกษา ครอบครัวแบบบูรณาการ เพื่อเสริมสร้างความสำเร็จในชีวิตสมรส ของคูสมรส โดยพัฒนาตามแนวคิดทฤษฎีและเทคนิคต่าง ๆ จำนวน 3 ทฤษฎี คือทฤษฎีเชื่อมโยงระหว่างรุ่น ทฤษฎีแบบโครงสร้าง และทฤษฎีแบบกลยุทธ์ ผลการวิจัยพบว่าการให้การปรึกษารอบครัวแบบบูรณาการ เพื่อเสริมสร้างความสำเร็จในชีวิตสมรส ของคูสมรสในระยะหลังการทดลอง และหลังการติดตามผล กลุ่มทดลอง มีระดับคะแนนความสำเร็จในชีวิตสมรสของคูสมรสเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนการทดลอง และคะแนนความสำเร็จในชีวิตสมรสของคูสมรสกลุ่มทดลอง ในระยะหลังการทดลองและ หลังการติดตามผล มีผลคะแนนความสำเร็จในชีวิตสมรสมากกว่า กลุ่มควบคุม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ จิตดา สุวัฒน์ศรี(2559) ที่ได้ศึกษาและพัฒนาความสุขในชีวิตสมรสด้วยรูปแบบการให้คำปรึกษาคูสมรสแบบบูรณาการ โดยพัฒนาตาม แนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษาหลังยุคสมัยนิยม (Postmodern therapy) ได้แก่ ทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้น ทฤษฎีการให้คำปรึกษา เิงประสบการณ์ ทฤษฎีรูปแบบกระบวนการความสมบูรณ์ของมนุษย์ และแนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษามุ่งเน้นทางอารมณ์ ผลการวิจัยพบว่าการใช้รูปแบบการให้คำปรึกษาคูสมรส แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาความสุขในชีวิตสมรส ในระยะติดตามผล มีค่าเฉลี่ยความสุขในชีวิตสมรสสูงกว่าก่อนการทดลองและหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การนำการปรึกษาแบบบูรณาการ มาใช้ในการให้การศึกษาคูสมรส ทำให้โปรแกรมการศึกษาคูสมรสเชิงบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐานที่ผู้วิจัย

พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องและเหมาะสม กับปัญหาของคู่สมรสในปัจจุบัน และสามารถเสริมสร้างความพึงพอใจ ในชีวิตสมรสให้สูงขึ้นได้

7. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) แบบวัดความพึงพอใจในชีวิตสมรส เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่สนใจจะนำ แบบวัดไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ควรมีการปรับข้อคำถามเพื่อให้ถูกต้องเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างนั้น ๆ

2) โปรแกรมการปรึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐาน สามารถช่วยเสริมสร้างความพึงพอใจในชีวิตสมรสได้ จึงมีความเหมาะสมในการนำไปใช้จริง แต่ผู้ที่จะนำ โปรแกรมการปรึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์ เป็นฐานนี้ไปใช้ ควรเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการให้การปรึกษารอบคอบ และได้รับการฝึกปฏิบัติ ฝึกการใช้เทคนิค ต่าง ๆ จากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในทฤษฎี และเทคนิค รวมถึงมีประสบการณ์ในการให้การปรึกษารอบคอบ ก่อนที่จะนำไปปฏิบัติจริง

3) สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะนำโปรแกรมการปรึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐานไปใช้ ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับลักษณะกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา รวมทั้งต้องศึกษาหลักการ แนวคิด กระบวนการ ให้การปรึกษา รวมไปถึงเทคนิคต่าง ๆ ของทฤษฎีเพื่อให้สามารถ นำโปรแกรมการปรึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการ โดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์ เป็นฐานไปใช้ได้ อย่างถูกต้องและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรพัฒนารูปแบบการปรึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการ โดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐาน โดยผสมผสานการปรึกษาแบบพบหน้า และแบบออนไลน์ หรือแบบออนไลน์อย่างเดียวเพื่อให้ความทันสมัยต่อยุค 4.0 ที่โซเชียลมีเดียมีอิทธิพลต่อผู้คนทุกเพศ ทุกวัย และเพื่อเพิ่มความสะดวกต่อคู่สมรสในการเข้ารับการศึกษา

2.) ควรพัฒนาโปรแกรมการปรึกษาคู่สมรสเชิงบูรณาการ โดยใช้ทฤษฎีกลยุทธ์เป็นฐาน ที่มีลักษณะสั้นและกระชับขึ้น (Brief Therapy) เพื่อลดระยะเวลาและกระบวนการให้การปรึกษา ซึ่งจะช่วยให้คู่สมรสเข้ารับการศึกษาได้ครบทุกครั้ง เนื่องจากคู่สมรสมีเวลาจำกัดในการมารับการศึกษา ซึ่งไม่สะดวกมารับการศึกษาในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2563, 30 มิถุนายน). สถิติการสมรสและการหย่าร้างในรอบ 10 ปี ของประเทศไทย. <http://themomentum.co/momentum-feature-divorce-not-fail>.
- กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2559). นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศาสนาครอบครัว พ.ศ. 2560-2564. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กอบกุล พิชัยณรงค์. (2557). ความเท่าเทียมในบทบาททางเพศ การสื่อสารในครอบครัว และความพึงพอใจในชีวิตสมรสของอาสาสมัครสาธารณสุขอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จิรดา สุวันฉะศรี. (2559). การศึกษาและพัฒนาความสุขในชีวิตสมรสด้วยรูปแบบการให้คำปรึกษาคู่สมรสแบบบูรณาการ. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิศากร เจริญดี. (2561). การพัฒนามาตรวัดความสุขในการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษา. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2554). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการให้การปรึกษาครอบครัว*. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เพ็ญภา กุลนาค. (2560). *การปรึกษาครอบครัว*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). แฮมคอมพิว ออฟเซท.
- รพีพงศ์ ยักราสวัสดิ์. (2558). รูปแบบการให้การปรึกษาครอบครัวแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความสำเร็จในชีวิตสมรสของคู่สมรส. *วารสารวิจัยทางการศึกษา*, 10(1), 130-145.
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2553). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 11). สุวีริยาสาส์น.
- วิไลวรรณ รังส้อย. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างความซื่อสัตย์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทชั้นปริญญาโท ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุวิมล ตีรกานันท์. (2553). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ*. โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2556). *คู่มือจิตบำบัดและการให้คำปรึกษาแนว Humanistic-Existential-Experiential*. ชันดีการพิมพ์.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). Harper Collins Publishers.
- Corey, G. (2015). *Theory and practice of counseling and psychotherapy* (9th ed.). Calif: Brooks/Cole.
- Goldenberg, L., & Goldenberg, H. (2008). *Family therapy: An overview* (7th ed.). Brooks/Cole-Thomson Learning
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(2), 607-610.
- Lebow, Richard Ned. (2003). *The Tragic Vision of Politics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- McNabb, D. E. (2008). *Research Methods in Public Administration and Nonprofit Management: Quantitative and Qualitative Approaches*. M.E. Sharpe.
- Moore, D. (1983). Preparation of Children and Marital Satisfaction During the Antepartum And Postpartum Periods. *Nursing Research*, 32(3), 73-79.
- Tavakoli, Nasrabadi, Moghadam, Salehiniya & Rezaei. (2017). The Factors Associated with Marital Satisfaction. *Galen Medical Journal*, 24(1), 197-207.